

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
(Factors Relating to Smoking Behaviors of Students of
Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

เกษรา โปธิเย็น*

*สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนิสิตที่สูบบุหรี่ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-ชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ ปีการศึกษา 2552 จาก 4 คณะวิชา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะวิทยาการจัดการ ที่มีประสบการณ์สูบบุหรี่ จำนวน 500 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และแบบเจาะจงเพื่อศึกษาเฉพาะนิสิตที่สูบบุหรี่ทั้งชายและหญิง เครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามซึ่งมี 4 ตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ และสถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิต พบว่า ความถี่ในการสูบบุหรี่นิสิตสูบบุหรี่ทุกวันมากที่สุด จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวันอยู่ระหว่าง 1-5 มวน สำหรับสถานที่ในมหาวิทยาลัยที่นิสิตใช้สูบมากที่สุดคือ บริเวณรอบ ๆ อาคารเรียน รองลงมาคือในห้องน้ำ และไม่เลือกสถานที่ ตามลำดับ ลักษณะการสูบบุหรี่คือ ทุกครั้งที่มีโอกาสโดยจะสูบบุหรี่จนหมดมวน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า อายุปัจจุบันของนิสิต สถานภาพสมรสของบิดา-มารดา ที่พักอาศัย และความพยายามในการเลิกสูบบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลักษณะในการสูบบุหรี่ของนิสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนในเรื่องของอายุที่สูบบุหรี่ครั้งแรก และวิธีการได้บุหรี่ยาสูบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลักษณะในการสูบบุหรี่ของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ จิตวิทยา นโยบายของรัฐ และด้าน ส่วนประสมทางการตลาด กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่าปัจจัยด้านจิตวิทยา ด้านนโยบายของรัฐ และด้านส่วนประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้าน ครอบครัว ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิต
คำสำคัญ: นิสิตปริญญาตรี/ พฤติกรรมการสูบบุหรี่/ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

The objective of this study was to study the factors relating to smoking behaviors of students of Bansomdejchaopraya Rajabhat University. The samples of undergraduate students included 500 students who were selected using multi-stage and purposive sampling methods from four faculties; namely, Faculty of Education, Faculty of Humanities and Social Science, Faculty of Science and Technology and Faculty of Management Science. The data collected from a -four part- questionnaire were analyzed using percentage, mean, standard deviation, χ^2 - test, and Pearson Product Moment correlation.

The research findings were as follows:

1. The smoking behaviors of the respondents were identified as they smoked everyday, and smoked about 1-5 pieces a day. The places where they smoked were reported as the university building areas, the toilettes, and could be anywhere, respectively. They smoked when time was available, and smoked it up.

2. The relationship between the factors and smoking behaviors indicated that the age of their first smoking, their parents' marital status, residences, and the attempt to quit smoking did not relate to the smoking behaviors while the age of their first smoking and the methods of the access to the cigarette showed a statistical significant relationship at the 0.05 level.

3. As for the relationship of the factors regarding family, socio-economic, psychology, government policy and marketing mix with the smoking behaviors, it was reported that psychological factor, government policy as well as the marketing mix were statistically significant related to the smoking behaviors at the 0.05 level while family and socio-economic factors did not show any significant relationship.

Keywords: undergraduate students/ Smoking Behaviors/ Bansomdejchaopraya Rajabhat University

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกมีผู้สูบบุหรี่ประมาณ 1,300 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรที่เป็นผู้ใหญ่ การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุการตายอันดับ 2 ของโลก (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2548 : ออนไลน์) นายแพทย์ประกิต วาทีสาธกกิจ (2547) กล่าวว่า บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดที่ออกฤทธิ์ในการกระตุ้นประสาท ก่อให้เกิดผลเสียหายนามากมาย ทั้งผลต่อร่างกายที่ก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บ เช่น มะเร็งปอด มะเร็งอื่น ๆ โรคหัวใจขาดเลือด โรคถุงลมโป่งพอง เป็นต้น

สำหรับในประเทศไทยบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงของการเสียชีวิตอันดับ 3 ของคนไทยรองจากเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยกับการดื่มสุรา คนไทยเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ปีละ 42,000-52,000 คน หรือ วันละ 142 คน จากมะเร็งปอด มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งชนิดอื่น ๆ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคถุงลมโป่งพอง โรคทางเดินหายใจอื่น ๆ โรคอื่น ๆ ที่เกิดจากการสูบบุหรี่ โดยผู้เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่เฉลี่ยอายุสั้นลง 12 ปี และโดยเฉลี่ยป่วยหนักเป็นเวลา 1.7 ปี ก่อนเสียชีวิต (สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2547: ออนไลน์)

ปัจจุบันรัฐบาลได้หันมาให้ความสำคัญกับการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ของเยาวชนเป็นอย่างมาก มีนโยบายต่อต้านการสูบบุหรี่ ให้มีการป้องกันการสูบบุหรี่ของเยาวชนด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามวิธีการป้องกันการสูบบุหรี่มีหลายวิธีที่ต้องประสานกันไป โดยเฉพาะภายในสถานการศึกษา ซึ่งต้องดูแลใส่ใจเป็นพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการรับนโยบายจากรัฐบาลมาปฏิบัติโดยได้ออกระเบียบต่างๆ เช่น

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยสถานศึกษา พ.ศ. 2543 ในข้อที่ 16 ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ให้บุคลากรทางการศึกษาถือเป็นหน้าที่ในการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการป้องกัน บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่และยาเสพติดทุกชนิด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแก่นิสิตทั้งทางด้านวิชาชีพครู และสาขาวิชาชีพอื่นเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และยังมีจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นแหล่งจัดการเรียนการสอน การสูบบุหรี่ในสถานศึกษาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งไม่สมควร ทั้งนี้ เพราะเด็กและเยาวชนจะเห็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีและนำไปเป็นแบบอย่างได้ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจัดว่าเป็นสถานที่สาธารณะที่สำคัญเนื่องจากในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาไม่ได้มีเฉพาะบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น แต่ยังมีบุคคลจากภายนอกเข้ามาใช้บริการสถานที่ของมหาวิทยาลัยอีกด้วย ซึ่งพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตในบริเวณสถานที่ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยนั้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะไม่เพียงแต่จะสร้างภาพลักษณ์ในทางลบต่อตัวนิสิตหรือผู้สูบบุหรี่เองเท่านั้น แต่ยังส่งผลลบโดยรวมให้กับมหาวิทยาลัยอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เป็นมหาวิทยาลัยปลอด

บุหรีมีความสำคัญต่อการเอื้อให้ประชาคมของมหาวิทยาลัยมีสุขภาพดี มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติ จะเห็นได้ว่าการสูบบุหรีเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลและสังคม ทั้งในเรื่องของสุขภาพอนามัย และภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน นิสิต ซึ่งถือได้ว่าเป็นเยาวชนผู้ซึ่งกำลังจะเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชาติและเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมการสูบบุหรีในที่สาธารณะค่อนข้างสูง การสูบบุหรีของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการติดยาเสพติดชนิดอื่น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรีของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อให้ได้สารสนเทศในการวางแผนดำเนินงาน เพื่อหาแนวทางในการรณรงค์ ให้นิสิตลด ละ และเลิกสูบบุหรี ตลอดจนหาแนวทางป้องกันการแพร่ระบาดของสูบบุหรีในเด็กและเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรีของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุปัจจุบันของนิสิต สถานภาพสมรสของบิดา-มารดา ที่พักอาศัย อายุที่สูบบุหรีครั้งแรก วิธีการได้บุหรีมาสูบ และความพยายามในการเลิกสูบบุหรีกับพฤติกรรมการสูบบุหรีของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ จิตวิทยา นโยบายของรัฐ และด้านส่วนประสมทางการตลาด กับพฤติกรรมการสูบบุหรีของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุปัจจุบันของนิสิต สถานภาพสมรสของบิดา-มารดา ที่พักอาศัย อายุที่สูบบุหรีครั้งแรก วิธีการได้บุหรีมาสูบและความพยายามในการเลิกสูบบุหรี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรีของนิสิต
2. ปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ และปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรีของนิสิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย นิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-ชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ ทุกคณะวิชา ประจำปีการศึกษา 2552 โดยเป็นนิสิตที่มีประสบการณ์สูบบุหรีจำนวนทั้งสิ้น 500 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีเนื้อหา สาระ และโครงสร้างครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และได้ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในส่วนของแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน

คือส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ข้อคำถามแบบสำรวจรายการ จำนวน 16 ข้อ ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ข้อคำถามแบบสำรวจรายการ จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ตามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด จำนวน 33 ข้อ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติม เป็นลักษณะข้อคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดทำคู่มือการลงรหัสแล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลงรหัส
2. ตรวจสอบความถูกต้องในการลงรหัส
3. จัดกระทำกับข้อมูลในการป้อนข้อมูลในโปรแกรม
4. ดำเนินการประมวลผลข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้
 - 4.1 สถิติเชิงพรรณนา การนำเสนอข้อมูลทั่วไปในรูปการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 4.2 สถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับ

ตัวแปรตาม ด้วยสถิติทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2 -test) และสถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยสำหรับข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบปกติ

4.3 ใช้ค่าความเชื่อมั่นในการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 เป็นเกณฑ์ในการยอมรับสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปรากฏผลดังนี้

1. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตพบว่า ในด้านความถี่ในการสูบบุหรี่ นิสิตสูบบุหรี่ทุกวันมากที่สุด ร้อยละ 71.0 จำนวนบุหรี่ที่สูบต่อวันอยู่ระหว่าง 1-5 มวนมากที่สุด ร้อยละ 53.2 รองลงมา คือ 6-10 มวน ร้อยละ 23.2 สำหรับสถานที่ในมหาวิทยาลัยที่นิสิตใช้สูบบุหรี่มากที่สุด คือ บริเวณรอบ ๆ อาคารเรียน ร้อยละ 31.4 รองลงมา คือ ในห้องน้ำ ร้อยละ 26.2 และไม่เลือกสถานที่ ร้อยละ 21.4

จากลักษณะการสูบบุหรี่ของนิสิตพบว่า ในด้านโอกาสที่นิสิตสูบบุหรี่มากที่สุดคือ สูบบุหรี่ทุกครั้งที่มีโอกาสมากที่สุด ร้อยละ 25.0 รองลงมาตามลำดับ คือ สูบหลังรับประทานอาหาร ร้อยละ 21.2 สูบเมื่อหลังตื่นนอนใหม่ ร้อยละ 21.0 เมื่อเข้าห้องน้ำ ร้อยละ 11.4 และเมื่ออยู่คนเดียว หรือเมื่ออยู่ในงานสังสรรค์/เพื่อนสนิท ร้อยละใกล้เคียงกัน คือ 8.8 และ 8.0 สำหรับนิสิตส่วนใหญ่สูบบุหรี่ทั้งหมด

มวน ร้อยละ 68.2 รองลงมาคือ สูบประมาณ ครั้งมวนแล้วทิ้ง ร้อยละ 14.6

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ทุกปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยด้านจิตวิทยามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.35$) รองลงมาตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.13$) ปัจจัยด้านสังคม ($\bar{X} = 3.05$) ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ($\bar{X} = 2.99$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X} = 2.81$) และปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ ($\bar{X} = 2.74$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนิสิต จำแนกตามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในทุกด้าน

ภาพรวม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ปัจจัยด้านครอบครัว	2.81	1.19	ปานกลาง
2. ปัจจัยด้านสังคม	3.05	1.19	ปานกลาง
3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	3.13	1.03	ปานกลาง
4. ปัจจัยด้านจิตวิทยา	3.35	1.06	ปานกลาง
5. ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ	2.74	1.11	ปานกลาง
6. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด	2.99	1.08	ปานกลาง
รวม	3.01	1.11	ปานกลาง

สรุปผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัยสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ปัจจุบันของนิสิต สถานภาพสมรสของบิดามารดา ที่พักอาศัย อายุที่สูบบุหรี่ครั้งแรก

วิธีการได้บุหรืมาสูบ และความพยายามในการเลิกสูบบุหรี่ กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิเคราะห์ พบว่า พฤติกรรมความถี่ในการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเรื่องของ อายุที่สูบบุหรี่ครั้งแรก และวิธีการได้บุหรืมาสูบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ พฤติกรรมปริมาณในการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเรื่องของ อายุปัจจุบันของนิสิต และอายุที่สูบบุหรี่ครั้งแรก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ พฤติกรรมสถานที่ในการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเรื่องของ อายุปัจจุบันของนิสิต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ พฤติกรรมสถานที่ในการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเรื่องของ อายุปัจจุบันของนิสิต และวิธีการได้บุหรืมาสูบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเรื่องของ อายุที่สูบบุหรี่ครั้งแรก และวิธีการได้บุหรืมาสูบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บุหรืของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 2 คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ จิตวิทยา นโยบายของรัฐ และด้านส่วนประสมทางการตลาด กับพฤติกรรมการสูบบุหรืของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยใช้สถิติหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ปัจจัยด้านจิตวิทยา ด้านนโยบายของรัฐ และด้านส่วนประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรืของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรืของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากสมมติฐานการวิจัยสมมติฐานที่ 1 ที่ว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุปัจจุบันของนิสิต สถานภาพสมรสของบิดา-มารดา ที่พักอาศัย อายุที่สูบบุหรืครั้งแรก วิธีการได้บุหรืมาสูบ และความพยายามในการเลิกสูบบุหรื มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการสูบบุหรืของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ไม่ได้แสดงรายละเอียดผลวิเคราะห์ไว้ในที่นี้) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วนแสดงว่าตัวแปรเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรืของนิสิต โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

อายุที่สูบบุหรืครั้งแรก และวิธีการได้บุหรืมาสูบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความถี่ในการสูบบุหรืของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าหากนิสิตเริ่มต้นสูบบุหรืตั้งแต่อายุน้อย ๆ ความถี่ในการสูบบุหรืก็จะยิ่งมากขึ้น และถ้าหากบุหรืที่ได้มาสูบหาได้ง่าย ก็จะยิ่งทำให้นิสิตสูบบุหรืบ่อยครั้งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวรารณ ภูมิสวัสดิ์; และคณะ (2546: 27-28) ได้ทำการวิจัยการติดบุหรืในวัยรุ่นพบสาเหตุการเริ่มสูบบุหรืของวัยรุ่น ซึ่งแบ่งตามปัจจัยต่างๆ ได้แก่

1. ปัจจัยทางประชากรและสังคม พบว่าวัยรุ่นที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำมีโอกาสในการเริ่มสูบบุหรืสูง เนื่องจากสังคมของวัยรุ่นจะจับกลุ่มกันเป็นกลุ่มใหญ่ จะหาคนที่มีความรู้สึกเหมือนกัน มีการจับกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น โดยสร้างลักษณะเฉพาะตัวของกลุ่มขึ้น เช่น ลักษณะท่าทางการแต่งกาย หรือการใช้ภาษาตลอดจนสร้างวัฒนธรรม ค่านิยมของกลุ่ม การขาดการเรียนรู้หรือมีเจตคติบางประการที่ไม่เหมาะสม เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่ตนเองคิดว่าควรจะเป็นทั้งในทางที่ถูกต้องหรืออาจจะไม่เหมาะสม เช่น การทดลองสูบบุหรื โดยเข้าใจว่าการสูบบุหรืแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะขาดโอกาสในการซื้อบุหรื แต่จะได้บุหรืมาสูบโดยวิธีการขอจากผู้อื่นหรือมีผู้อื่นให้บุหรื วัยรุ่นกลุ่มนี้จะสูบบุหรืมากกว่าผู้ที่มียารายจ่ายในการซื้อบุหรื เพราะการ

ได้บุหรืมาฟรีเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ผู้สูบบุหรืสูบ
ในปริมาณมากขึ้น

2. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม พบว่า คน
รอบข้างและเพื่อนบ้านเป็นปัจจัยสำคัญในการ
เริ่มต้นทดลองสูบบุหรืเมื่อคนรอบข้างและเพื่อน
บ้านสูบบุหรืเป็นประจำ ทำให้เห็นว่าการสูบ
บุหรืเป็นกิจกรรมปกติ อิทธิพลของคนรอบข้าง
และเพื่อนบ้านจะโน้มน้าวให้เกิดการสูบบุหรื
ด้วยและการได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง
และเพื่อนฝูง ทำให้วัยรุ่นผู้นั้นสูบบุหรืต่อไป
จนกลายเป็นผู้สูบบุหรื เพราะบุหรืเป็นสินค้าเสพ
ติดยิ่งสูบนานเข้าจะยิ่งต้องการสูบเพิ่มขึ้น

3. ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางสังคม
พบว่าวัยรุ่นที่เริ่มต้นสูบบุหรืจะมีการรับรู้ว่าการ
หาบุหรืมาสูบนั้นเป็นเรื่องง่าย เนื่องจากบุหรื
สามารถหาซื้อได้ง่ายเมื่อเปรียบเทียบกับสาร
เสพติดชนิดอื่นๆ มีราคาไม่แพง และผู้ซื้อไม่
รู้สึกผิด เพราะในปัจจุบันบุหรืเป็นสิ่งที่ถูก
กฎหมายและไม่ผิดทางสังคม ดังนั้น การทำให้
วัยรุ่นหาซื้อบุหรืได้ยากขึ้น จึงเป็นวิธีการหนึ่ง
ในการลดการเริ่มสูบบุหรืในวัยรุ่น

นอกจากนี้ โอกาสในการสูบบุหรื
สถานที่สูบบุหรืและอายุที่สูบบุหรืครั้งแรก มี
ความสัมพันธ์กับปริมาณ การสูบบุหรืของนิสิต
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้
เห็นว่า เมื่อนิสิตเริ่มต้นสูบบุหรืเร็วเท่าไร
ปริมาณการสูบบุหรืก็จะมากขึ้น ตลอดจนถึง
โอกาส และสถานที่ในการสูบบุหรืหากมีโอกาส
หรือสถานที่สูบบุหรืที่เอื้อให้สามารถสูบได้นิสิต
ก็จะสูบบุหรืมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการ
ศึกษาวิจัยของประภาพร โพธิ์ทอง (2551) ที่
พบว่า ปริมาณเวลาที่ใช้ในการเรียน การใช้เวลา

ว่างในสถานที่เสี่ยงต่อการสูบบุหรื ความยาก
ง่ายในการเข้าถึงแหล่งซื้อ มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการสูบบุหรืของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยเสริม ซึ่งได้แก่
การยอมรับของสังคม การสูบบุหรืของบุคคลใน
ครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการ
ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสูบบุหรืจากสื่อ
ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรื
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากสมมติฐานการวิจัยสมมติฐานที่ 2
ที่ว่าปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางด้านสังคม
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัย
ด้านนโยบายของรัฐ และปัจจัยด้านส่วนประสม
ทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ
สูบบุหรืของนิสิต ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยด้าน
จิตวิทยา ด้านนโยบายของรัฐและด้านส่วน
ประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการสูบบุหรืของนิสิต อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ เป็นการยอมรับสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วราภรณ์
ภูมิสวัสดิ์; และคณะ (2546: 27-28) ที่พบว่า การ
มีบุหรืจำหน่ายโดยทั่วไปและการโฆษณาทาง
สื่อมวลชนเป็นสาเหตุให้เด็กสูบบุหรืมากขึ้น
และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสมอเหมือน
โลหะกิจ (2548) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อการสูบบุหรื ได้แก่ เพศ รายได้ จำนวนเพื่อน
ในกลุ่มที่สูบบุหรื ปัจจัยเชิงธุรกิจการค้า ปัจจัย
เชิงนโยบายของรัฐ และปัจจัยเชิงสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมการสูบบุหรืของนิสิต มหาวิทยาลัย

ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ของนิสิตที่สูบบุหรี่ ดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุที่สูบบุหรี่ ครั้งแรกและวิธีการ ใ้สูบบุหรี่มาสูบมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลักษณะในการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังนั้นการที่จะพัฒนาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงควรส่งเสริมกิจกรรมสุขศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในสถาบันการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งต้องปลูกฝังความรู้ และทัศนคติที่ถูกต้อง แก่นิสิต ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อช่วยให้นิสิตเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นการลด ละ เลิก พฤติกรรมการสูบบุหรี่ด้วย

1.2 ปัจจัยด้านจิตวิทยามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเรื่องปริมาณการสูบบุหรี่ แสดงว่าหากนิสิตมีความเครียดหรือรู้สึกกังวล หรือต้องการสมาธิเพื่อผ่อนคลาย และต้องการความมั่นคงทางจิตใจมากเท่าใด ปริมาณการสูบบุหรี่ก็จะมากขึ้น ดังนั้นควรให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัยที่เกิดจากบุหรี่ เสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมไม่สูบบุหรี่ การคบเพื่อนที่ไม่สูบบุหรี่ เพื่อให้รู้แนวทางการปฏิบัติตน ที่ถูกต้อง ในอนาคต นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีกลุ่ม หรือชมรมส่งเสริมการไม่สูบบุหรี่ขึ้นเพื่อเป็นการ

สร้างแนวร่วม และค่านิยมที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย

1.3 ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเรื่องปริมาณการสูบบุหรี่ (ไม่ได้แสดงรายละเอียดผลวิเคราะห์ไว้ในที่นี้) แสดงว่า กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อห้าม ข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นนโยบายของรัฐและของมหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตสูบบุหรี่น้อยลง ดังนั้นมหาวิทยาลัยจะต้อง มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ กฎระเบียบ ข้อห้าม ข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นนโยบายของรัฐและของมหาวิทยาลัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และควรจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ สอดแทรกในรายวิชาต่างๆ เพื่อป้องกันและลดอัตราการสูบบุหรี่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.4 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเรื่องปริมาณการสูบบุหรี่ แสดงว่าการที่บุหรี่มีราคาแพงขึ้น การมีค่าเตือนบนซองบุหรี่หรือการรณรงค์ต่างๆ จะทำให้นิสิตสูบบุหรี่น้อยลง ดังนั้นการป้องกันการสูบบุหรี่ของนิสิตต้องอาศัยการร่วมมือจากหลายฝ่าย ได้แก่ สถาบันครอบครัว มหาวิทยาลัย ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบจะต้องร่วมมือในการรณรงค์

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันศึกษาต้องร่วมกันรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เลิก

บุหรี่ป้อนช่องทางสื่อสารกระแสหลักอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้นิสิตที่สูบบุหรี่มีความต้องการเลิกบุหรี่

2.2 รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้สูบบุหรี่ที่มีคุณภาพ และมีความหลากหลายเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจสังคมของผู้ที่สูบบุหรี่ในวัยต่างๆ เช่น คลินิกอดบุหรี่ในสถานพยาบาล มุมเพื่อนใจวัยรุ่นในสถาบันการศึกษา

2.3 ต้องส่งเสริมให้สถาบันทางสังคมและครอบครัว เกิดความเข้มแข็ง บุคคลในครอบครัวไม่ควรสูบบุหรี่ เพราะจะทำให้เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี สื่อต่างๆ ทางสังคมต้องนำเสนอข้อมูลที่ชี้ให้เห็นโทษภัยของบุหรี่อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ผู้ปกครองต้องเลิกสูบบุหรี่ และดูแลเอาใจใส่พฤติกรรมและการใช้จ่ายเงินของนิสิต

2.4 สถาบันการศึกษาต้องมีระบบเฝ้าระวัง และส่งเสริมให้นิสิตใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้นิสิตร่วมคิด ร่วมทำ โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยงที่รวมกลุ่มกันสูบบุหรี่ และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ออบายมุขอื่นๆ

2.5 รัฐบาลต้องเพิ่มภาษีสรรพสามิตบุหรี่ป้อนให้บุหรี่ป้อนราคาสูงขึ้น นิสิตจะซื้อบุหรี่ป้อนในปริมาณที่ลดลง การให้บุหรี่ป้อนฟรีแก่ผู้อื่นจะลดลง

2.6 รัฐบาลต้องบังคับใช้กฎหมายห้ามสูบบุหรี่ป้อนในที่สาธารณะอย่างจริงจัง ควรเพิ่มการกำหนดเขตปลอดบุหรี่ป้อนให้ครอบคลุมทั่วถึงในสถานที่เยาวชนรวมกลุ่มกันหรือชอบไปเที่ยว หากมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังจะสามารถลดการสูบบุหรี่ป้อนของเยาวชนได้ สำหรับ

การจำหน่ายบุหรี่ป้อนให้แก่เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี รัฐบาลจะต้องกำหนดโทษผู้ขายบุหรี่ป้อนที่ฝ่าฝืนให้รุนแรงยิ่งขึ้น เช่น ค่าปรับเพิ่มขึ้น และให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เพิกถอนใบอนุญาตขายบุหรี่ป้อนหากมีการฝ่าฝืนกฎหมาย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะ นิสิตภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังนั้นการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

3.1 ควรศึกษาให้ครอบคลุมสถาบันการศึกษาในระดับเดียวกัน ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ป้อนของนิสิต เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกับ การวิจัยครั้งนี้ จากนั้นจึงนำไปวางแผนแก้ปัญหาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ป้อนในระยะยาว เพื่อจัดกิจกรรมในการเลิกสูบบุหรี่ป้อนในสถานศึกษาต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาเชิงลึกในกลุ่มนิสิตที่สูบบุหรี่ป้อน เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสูบบุหรี่ป้อนแต่พยายามเลิกสูบบุหรี่ป้อนว่าสามารถเลิกสูบบุหรี่ป้อนได้หรือไม่และปัจจัยใดที่ทำให้เลิกสูบบุหรี่ป้อนได้สำเร็จ ในทางกลับกันหากไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ป้อนได้ควรมีการวิเคราะห์เชิงลึกว่าเหตุใดจึงไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ป้อนได้ เพื่อหาแนวทางวางกลยุทธ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ ลด ละ เลิก การสูบบุหรี่ป้อนในกลุ่มนิสิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนาที่สนับสนุนทุนเพื่อการศึกษาวิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลานันทน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์วิภา คิลกสัมพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภา กุลทลบุตร รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัยทุกท่าน ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดเวลาที่ทำกรวิจัย จนกระทั่งการศึกษาวิจัยเสร็จสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ตลอดจนนิสิตของมหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

ประกิต วาทีสาธกกิจ. (2547). ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสูบบุหรี่ โดยเฉพาะของเด็กไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่.

ประภาพร โพธิ์ทอง. (2551). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตโรงเรียนเซนต์จอห์น โปลิตเทคนิค กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สุขศึกษา), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. (2548). ศูนย์ข้อมูล. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2552 จากเว็บไซต์: <http://www.ashthai-Land.or.th>.

วารสารณ์ ภูมิสวัสดิ์และคณะ. (2546). แนวทางเวชปฏิบัติเพื่อรักษาผู้ติดบุหรี่. กรุงเทพฯ: กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2543). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษา พ.ศ.2543. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 จากเว็บไซต์: http://www.illampang.org/il_data/laws/017.pdf

สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2547). บุหรี่และสุขภาพ. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2552 จากเว็บไซต์ <http://info.thaihealth.or.th/node/142#attachments>.

เสมอเหมือน โลหะกิจ. (2548). ทศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยแม่โจ้. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสถิติประยุกต์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.